

Bakgrunn for vedtak

Ådalen kraftverk

Brønnøy kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Bekk og Strøm AS
Referanse	200901062-36
Dato	13.01.2016
Notatnummer	KSK-notat 6/2016
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Helen Nathalie Liebig-Andersen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Bekk og Strøm AS søker om tillatelse til bygging av Ådalen kraftverk i Barstadelva i Brønnøy kommune. I opprinnelig søknad var det fremmet to utbyggingsalternativer. Inntaket var planlagt på kote 385/405 og kraftstasjonen på kote 110. I alternativ A var det søkt om å overføre to bekker til Barstadelva for utnyttelse i Ådalen kraftverk. I begge alternativer var det søkt om rørgate i dagen i øvre del. På befaringen av prosjektplanene kom det frem at det var en del uklarheter og mangler i de opprinnelige planene. I den reviderte planen som vurderes i dette vedtaket er det foretatt enkelte presiseringer og mindre endringer i planene. Blant annet er inntak trukket noe opp og kraftstasjon trukket noe ned. Rørgata er nå planlagt nedgravd på hele strekningen. Søker har også gjort justeringer i rørgatetraseen for å imøtekomme reindriftsinteressene. Revidert plan har vært sendt på begrenset høring til de instansene som deltok på befaringen.

I den reviderte planen vil Ådalen kraftverk utnytte et fall på 310 m i Barstadelva mellom inntaket på kote 408 og kraftstasjonen på kote 98. Det søkes om å overføre to bekker til hovedinntaket i Barstadelva. Vannveien på 2400 meter vil bli gravd ned på hele strekningen. Middelvannføringen er 268 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 760 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,85 MW og gi en estimert årsproduksjon på 5,1 GWh. Dette tilsvarer årlig forbruk for omlag 250 husstander.

Brønnøy kommune er positive til utbyggingen. **Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune** fremmer innsigelse mot prosjektet på grunn av negative konsekvenser for reindrifta. De legger også vekt på negative virkninger for biologisk mangfold og landskap. **Sametinget, Direktoratet for mineralforvaltning og Statens vegvesen** har ingen innvendinger mot prosjektet. **Helgelandskraft** uttaler at nylig oppførte Lande transformatorstasjon er dimensjonert for innmating av produksjon fra Ådalen kraftverk. **FNF Nordland** uttaler at området ikke benyttes til friluftsliv i særlig grad. De ber NVE være varsomme med å tillate ytterligere inngrep i vassdragsnaturen i området og kommunen for øvrig.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 5,1 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013 – 15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Ådalen kraftverk vil gi negative konsekvenser for reindrift og landskap. En utbygging av Ådalen kraftverk vil medføre store arealinngrep i krevende terreng, og NVE mener at inngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for reindrifta. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende negative konsekvenser for reindrift og landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes.

NVE har også lagt noe vekt på hensynet til biologisk mangfold, men mener at dette kan avbøtes i større grad enn ulempene for reindrift og landskap. Vi merker oss at både Fylkesmannen og fylkeskommunen har fremmet innsigelse mot prosjektet. Etter NVEs vurdering kan ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Ådalen kraftverk forsvares av en estimert kraftproduksjon på 5,1 GWh/år.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Ådalen kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering	15
NVEs konklusjon	22

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Bekk og Strøm AS, datert 26.2.2015:

«Bekk og Strøm AS ønsker å utnytte vannfallet i Barstadelva i Brønnøy kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Ådalen kraftverk
- å overføre vann fra to bekker til inntaket i Barstadelva

II Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Ådalen kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg som beskrevet i søknaden.
- anleggskonsesjon for bygging og drift av 22 kV jordkabel som beskrevet i søknaden.»

Ådalen kraftverk, endelig omsøkte hoveddata i henhold til revidert plan.

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	3,0
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	9,0
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	89
Middelvannføring	l/s	268
Alminnelig lavvannføring	l/s	15
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	14
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	12
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	408
Avløp	moh.	98
Lengde på berørt elvestrekning	m	1550
Brutto fallhøyde	m	310
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,64
Slukeevne, maks	l/s	760
Minste driftsvannføring	l/s	40
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	15
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	12
Tilløpsrør, diameter	mm	550
Tilløpsrør, lengde	m	2400
Installert effekt, maks	MW	1850
Brukstid	timer	2740
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,87
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	3,21
Produksjon, årlig middel	GWh	5,1

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	23,45
Utbyggingspris	kr/kWh	4,6

Ådalen kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	2,0
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,0
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	40
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Bekk og Strøm AS er eid av Køhlergruppen og ENSO, og har de siste årene bygget flere kraftverk i samarbeid med lokale grunneiere. Bekk og Strøm AS har avtale med grunneierne om bygging og drift av Ådalen kraftverk.

Beskrivelse av området

Barstadelva ligger i et 3 km langt dalføre eksponert i sørlig retning. De høyereliggende områdene preges av snaufjell og noen små vann. Det største vannet ligger på kote 469 og heter Landgrunnvatnet. Inntaket er tenkt plassert ved kote 408, drøyt 300 m nedstrøms Landskåkvatnet. Nedbørfeltet er omkranset av fjell opp mot 662 moh.

Fra inntaket går elva i et slakt fall i et par hundre meter, før den faller utfor kanten ca. ved kote 380. Herfra stuper elva ned i en forholdsvis trang kløft frem til ca. kote 300. Herfra går elva i mindre fosser og stryk, og deler seg i to løp opptil flere ganger. Seks bekker av ulik størrelse tilkommer elva fra den bratte vestlige siden. Der hvor elva ikke renner over blankskurt fjell går den i løsmasser, fra grov stein til forholdsvis store blokker. Dalbunnen og dalsidene har store områder med ur og grove morenemasser, noe som gjør terrenget noe vanskelig å ferdes i.

Av tekniske inngrep nær influensområdet går Fylkesvei 76 noen hundre meter sør for planlagt kraftstasjon. To adskilte traktorveier ligger innenfor tiltaksområdet. Den ene (580 m) går i samme lei som 132 kV-linja, fra fylkesveien og opp til planlagt kraftstasjonsplassering. Den andre er 1700 m lang, starter ved fylkesveien ved Storvatnet og ender på kote 300 på østsiden av Barstadelva. Denne traktorveien ble forlenget med 800 meter sommeren 2014, og går nå opp til kote 395. 132 kV-linja tilhører HelgelandsKraft og går tvers igjennom prosjektområdet i nord-sør retning. En 22 kV-linje går parallelt med Rv. 76 i øst-vest retning, og passerer prosjektområdet om lag 400 meter fra planlagt kraftstasjonsplassering.

Teknisk plan

Overføringer

Det er planlagt overføring av to bekker til hovedinntaket i Barstadelva. Bekkene omtales her som bekk 1 og bekk 2. Det er planlagt to bekkeinntak på ca. kote 420. Det skal bygges en ca. 0,5 m høy og 2 m lang betongterskel i begge bekkeløp. Vannveien på ca. 430 m skal sprenges ned frem til hovedinntaket i Barstadelva.

Overføringene vil bidra med omlag 1,8 GWh i et middels år.

Inntak

Inntaket er planlagt som et sideinntak på kote 408. Det skal bygges en gravitasjonsdam i betong.

Vannvei

Rørgatetraseen på 2400 meter skal graves ned på østsiden av elven. Traseen vil bli om lag 20 meter bred i anleggsfasen og 2 meter bred i driftsfasen. Deler av traseen vil følge eksisterende skogsbilvei.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen på ca. 100 m² er planlagt på sørøstsiden av elven på kote 98. Det skal installeres en peltonturbin med installert effekt på 1,85 MW. Kraftverket vil produsere ca. 5,1 GWh i et middels år.

Nettilknytning

Kraftverket skal kobles til eksisterende 22 kV linje via en 40 meter lang 22 kV jordkabel. Områdekonsesjonær HelgelandKraft AS ferdigstilte høsten 2013 nye Lande transformatorstasjon som ligger 500 meter fra kraftstasjonen, og har derfor god kapasitet på eksisterende nett.

Veier

Det planlegges å forlenge eksisterende traktorvei med 500 meter opp til inntaket

Massetak og deponi

I anleggsfasen vil det være behov for uttak av ca. 20 000 m³ lokale masser til veiformål og omfylling av rør. Overskuddsmasser skal benyttes til rehabilitering og arrondering av terreng.

Arealbruk

Søknaden oppgir et arealbehov på ca. 465 dekar i anleggsfasen og ca. 414 dekar i bruksfasen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektområdet er klassifisert som LNF – B område i kommuneplanens arealdel. En utbygging som omsøkt er ikke i strid med gjeldende kommunale planer.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har utarbeidet *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Ådalen kraftverk ligger innenfor området som i planen er definert som Tosen/Ursfjorden og gitt middels verdi.

Omsøkt tiltak kommer i konflikt med planens føringer for temaene naturmangfold, reindrift og landskap.

EUs vanndirektiv

Barstadelva ligger under vannområdet *Bekkefelt mot Storvatnet, Fjellvatnet og Aunelva*. Den økologiske tilstanden beskrives som god med liten grad av forurensning. Det er ikke utformet miljømål for vannforekomsten.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 4.6.2015 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, fylkeskommunen, FNF Nordland og berørt reinbeitedistrikt. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Brønnøy kommune skriver i sin uttalelse av 15.5.2015 at de er positive til bygging av Ådalen kraftverk. Kommunen opplyser om at øverste del/forlengelse av traktorvei er feil inntegnet på kartet. Veien ligger i realiteten lengre øst og høyere i terrenget. Det som i søknaden angis som skogsbilvei er i virkeligheten traktorvei. Kommunen vurderer utbyggingsområdet som lite tilgjengelig og med lav bruksfrekvens og betydning for friluftsliv.

Fylkesmannen i Nordland fremmer i brev av 10.4.2015 innsigelse mot søknad om bygging av Ådalen kraftverk på grunn av negative konsekvenser for reindrifta. Tiltaksområdet er del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høstvinter og vinterbeiter. Vinterbeiter er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Det er også trekk- og flyttlei innenfor prosjektområdet. Det er ikke lov å stenge flyttlei. Inntak og overføringer, rørgate og anleggsvei vil komme i konflikt med trekkleia. I anleggsperioden anser Fylkesmannen flyttleia som midlertidig stengt, mens de i driftsfasen er usikre på i hvilken grad den vil forringes av anleggsvei og rørgatetrasé. Dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftas rett til å flytte rein, vil Fylkesmannen vurdere å trekke innsigelsen. Før det kan gis konsesjon til Ådalen kraftverk ber de om at det foreligger en avklaring om at tiltaket ikke stenger reindriftas flyttleier midlertidig eller permanent, og at saken må forelegges Fylkesmannen for ny vurdering.

Fylkesmannen legger også vekt på tiltakets konsekvenser for biologisk mangfold. De uttaler at de største naturverdiene i influensområdet synes å være knyttet til bekkeløfta med regional verdi. Det er gjort solide funn av den rødlistede lavarten gubbeskjegg (*nær truet*) i kløfta. Kløfta er imidlertid manglende undersøkt på grunn av utilgjengelighet, og Fylkesmannen ber om at NVE vurderer i hvilken grad føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 skal vektlegges. Dersom det blir gitt konsesjon ber Fylkesmannen om at minstevannføringen settes til minst 5-persentilen.

Nordland fylkeskommune fremmer i brev av 13.5.2015 innsigelse mot søknad om bygging av Ådalen kraftverk på grunn av negative konsekvenser for reindrift, biologisk mangfold og landskap. De kan vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltakshaver i samarbeid med reindriftsnæringen finner en

løsning som sikrer at kraftverket ikke medfører permanente hindringer for trekk- og drivingslei, det dokumenteres at tiltaket ikke får negative konsekvenser for potensielle rødlistede lavarter i bekkeløfta, og tiltaket tilpasses slik at det ikke gir varige og irreversible skader på terreng og landskap i snaufjellet.

Sametinget skriver i brev av 13.4.2015 at de ikke kan se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med kjente automatisk fredete samiske kulturminner. De minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredete, og forutsetter at dersom det under anleggsarbeid kommer frem gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området, vil arbeidet stanses og melding sendes til Sametinget omgående.

Direktoratet for Mineralforvaltning opplyser i brev av 17.4.2015 at de ikke kan se at det foreslåtte planområdet kommer i konflikt med kjente nasjonale eller regionale mineralressurser.

Statens vegvesen uttaler i brev datert 25.3.2015:

«Våre interesser i denne type saker knytter seg til forhold som berører riks- og fylkesveier. På generelt grunnlag gjør vi oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen:

- *Plassering av kraftledninger må være utenfor vegens sikkerhetssone.*
- *Avkjørselsforhold (nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler) må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad. Avkjørselen skal bygges og vedlikeholdes etter våre retningslinjer. Fartsgrensen på den aktuelle strekningen er 80 km/t og sikkerhetskravet er 115 meter i begge retninger, målt fra et punkt 0,5 meter over avkjørselen, 4 meter fra vegkanten og til et punkt 1,1 meter over vegplan.*
- *Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det blir aktuelt.»*

Helgeland Kraft AS uttaler i brev av 9.4.2015 om at nylig oppførte Lande transformatorstasjon er bygd med tanke på innmating av produksjon fra Ådalen kraftverk. De opplyser om at produksjonskabel fra kraftverket og frem til Lande transformatorstasjon i utgangspunktet er kraftverkseiers ansvar.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Nordland uttaler i brev av 28.4.2015 at de ikke er kjent med at området benyttes til friluftsliv i et større omfang enn det som kommer frem i søknaden. I friluftskartleggingen er Strømsfjellet registrert som et friluftslivsområde, men med relativt liten bruksfrekvens og stort sett av lokale. At området fremstår inngrepsfritt trekkes frem, og et inngrep her vil følgelig ha negative konsekvenser for friluftslivet og opplevelsesverdien. Konflikten forsterkes dersom inngrepene skulle bli synlig fra de omkringliggende, viktige friluftsområdene. De er ellers kritiske til å tillate nye inngrep med manglende kunnskapsinnhenting om naturverdiene, i og med at deler av dalsidene ikke ble befart. Det må gjøres en vurdering om føre-var-prinsippet skal legges til grunn i dette tilfellet. De trekker også frem at totalt 8 av 9 søknader om vannkraftutbygging i Brønnøy kommune siden 2010 i har fått konsesjon, og ber NVE være varsomme med å tillate ytterligere inngrep i vassdragsnaturen i området og kommunen for øvrig, jf. naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

Søker kommenterer de innkomne høringsuttalelsene i sitt tilsvare av 2.6.2015. Vi gjengir følgende:

«Forum for natur og friluftsliv Nordland»

FNF Nordland er ikke kjent med at område benyttes til friluftsliv i større omfang enn det som kommer frem i søknaden. I friluftskartleggingen er Strømsfjellet registrert som et friluftsområde, men med relativt liten bruksfrekvens og stort sett av lokale. At området fremstår som inngrepsfritt trekkes frem, og et inngrep her vil følgelig ha negative konsekvenser for friluftslivet og opplevelsesverdien. Konflikten forsterkes dersom inngrepene blir synlige fra de omkringliggende, viktige friluftsområdene.

FNF Nordland er opptatt av at slike restverdier bevares og at NVE er varsom med å tillate ytterligere inngrep i vassdragsnaturen i området og kommunen for øvrig. Vi er ellers kritiske til å tillate nye inngrep med manglende kunnskapsinnhenting om naturverdiene, i og med at deler av dalsidene ikke er befart.

Det må gjøres en vurdering om føre-var-prinsippet skal legges til grunn i dette tilfellet.

Kommentar BoS:

BoS stoler på at NVE gjør en vurdering av hvilken belastning området tåler med hensyn til ytterligere kraftverkutbygging.

Fylkesmannen i Nordland

REINDRIFT:

Av hensyn til reindriftens til reindriftens flyttlei i området, jfr. Reindriftslovens §22 fremmer Fylkesmannen innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Ådalen kraftverk. Innsigelsen fremmes med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-3 til 5-6.

Begrunnelse: Tiltaksområdet er en del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, og området brukes primært til høst-vinter og vinterbeite. Vinterbeite er minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Det er også trekk- og flyttleir i området. Flyttleier er ikke lov å stenge og er gitt et spesielt vern i lov om reindrift § 22.

(...)

Tiltaket vil ha negative konsekvenser for reinbeiting i området- både i form av arealbeslag, men også på grunn av økt aktivitet i området. Noe av dette kan avbøtes med å sette opp bom på adkomstveien for å redusere ferdselen i området. I forhold til trekklei mellom Strømsfjellet og Landseterfjellet, er det inntak og overføring av bekker i alternativ 1, samt rørgate og anleggsvei som i hovedsak vil kunne virke negativt inn på bruken av trekkleia.

I anleggsperioden anser vi at flyttleia ikke kan brukes og at den må anses som midlertidig stengt. I driftsfasen er vi usikker på i hvilken grad anleggsvei og rørtraseen vil forringe flyttleia. Dette vil særlig avhenge av hvordan vei og rørgate arronderes, og om veien medfører skjæringer og fyllinger som vanskeliggjør flytting av rein. Dette må vurderes nærmere gjennom befaring.

I henhold til reindriftslovens §22 er det ikke lov å stenge flyttleier, og det gjelder både midlertidig og permanent. Anleggsperioden må derfor legges til perioder da det ikke er rein i

området og flyttleien brukes. Ingen inngrep må forringe muligheten til å forflytte rein i området.

Dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftas rett til å flytte rein, vil Fylkesmannen vurdere å trekke innsigelsen. Før det kan gis konsesjon til Ådalen kraftverk, må det foreligge en avklaring om at tiltaket ikke stenger reindriftas flyttleier midlertidig eller permanent, og saken må forelegges oss for ny vurdering.

Kommentar BoS:

Rein og trekkvei:

Inntaket er så lite at dette normalt ikke vil være et hinder for trekkvei, men lokale forhold avgjør det. Flytting/endring vil være tiltak for å bøte på dette. Dette er noe vi vil etterstrebe å tilrettelegge i samarbeid med reindriftsforvaltningen.

En åpen rørgate vil være et hinder, om denne ligger slik i trekklei at fremkommelighet for rein hindres eller reduseres. I Ådalen-prosjektet er rørgate planlagt på et sted med utfordrende topografi, også mht. fremkommelighet for rein. Vurdering på stedet sammen med reindriftsforvaltningen, må avgjøre om strekket kan ligge åpent eller om det må graves ned.

Lukket rørgate vil bli planert tilnærmet opprinnelig terreng - og ikke danne nye hinder for trekk, annet enn i anleggsfase med åpen grøft. Vi vil ikke legge anleggsfasen i perioder som kan komme i konflikt med reindriften.

Ny anleggsvei kan danne hinder om for trekk - om fylling og skjæring får ny stigning/ sprang som hindrer fremkommelighet. Veien må derfor planlegges og bygges slik at man ikke danner nye hinder i trekkveien. Alternativt bygges veien helt eller delvis midlertidig, eller utgår.

Anleggsfase kan legges til periode da trekk normalt ikke foregår. Vi antar trekk og beitetid er forutsigbart, og virksomhet på anlegget kan tilpasses/planlegges ut fra dette. Det må drøftes med forvaltningen - før endelig konklusjon trekkes og tiltak foreslås.

Tiltaket er ikke aktuelt å gjennomføre fra vår side uten at man en har en omforent avtale med lokal reindriftsforvaltning, det ligger i sakens natur at å bygge kraftverket uten en slik avtale vil være i strid med oppgitt lovverk og naboloven.

Rein og arealbeslag:

Inntaket vi legge beslag på et mindre areal, og konstruksjonene ligger ofte i selve bekkefarete - vannveien, hvor det er lite vegetasjonsdekke. Reduksjonen i areal med beite er derfor beskjedent. I den grad vegetasjonsdekke må fjernes, kan dette flyttes nærliggende til områder som i dag har bart fjell for å reetablere beitegrunn.

Ny anleggsvei, i den grad denne blir permanent og får grusdekke, vil redusere beiteareal tilsvarende nytt areal med grus og grøft. Skråninger jordkles med avtatt lokalt vegetasjonsdekke og vil så revegeteres på sikt. Tiltak for å bøte på dette kan være å lage midlertidig anleggsvei - fjerne den og reetablere traseen med vegetasjonsdekke, eller bygge inntak veiløst.

En åpen rørgate vil i mindre grad beslaglegge beiteareal, da den ligger i vanskelig tilgjengelig terreng med ur og bart fjell.

Lukket rørgate. Grøftetrasé reetableres med avtatt vegetasjonsdekke for ny etablering av vegetasjon og beite. Reduksjon i beiteareal vil derfor være midlertidig.

Rein og økt aktivitet:

Økt aktivitet: Aktivitet i forbindelse med kraftverket vil begrense seg til inspeksjon og rensk av varegrinder i inntak, normalt 2-3 ganger pr år. Det må anses som beskjedent etter vårt skjønn.

NATUR OG FRILUFTSLIV:

De største naturverdiene synes å være knyttet til skogsbekkekløften mellom kote 300 og ca. kote 115. Det må i denne sammenheng legges til at de bratte kløftesidene er manglende undersøkt på grunn av kløftas utilgjengelighet. Ecofact vurderer det som overveiende sannsynlig at bekkekløfta oppnår verdi B. Det kan ikke utelukkes at rødlistede sopparter vokser på læger i kløftesider. I lys av det forannevnte er det klart at føre-var-prinsippet i naturmangfoldslovens § 9 vil komme til anvendelse, og NVE må i denne forbindelse foreta en vurdering i hvilken grad prinsippet skal vektlegges.

Konsekvensene av de to alternative utbyggingene er svært like, hvor alternativ 1 har en marginalt større negativ omfang på grunn av overføring fra to mindre bekker. Det er tvilsomt om disse har årssikker vannføring, noen som gjør at spesielt fuktighetskrevenne vegetasjonen i tilknytning til disse i liten grad finnes. Omsøkt kraftutbygging i Barstadelva vil føre til redusert vannføring på den berørte strekningen. Det er åpenbart skyggefylt og fuktig i de trangeste delene av bekkekløfta. Om elva er særlig viktig fuktighetstilførselskilde er ikke entydig, ettersom fossesprøytoner er fraværende og at vannføringen om sensommeren og høsten ofte er lav. Ecofact vurderer ikke at det fuktige miljøet i elva vil bli nevneverdig berørt av at det blir mindre vann i elva. Fylkesmannen er litt mer usikker, men er ut fra eksisterende kunnskap tilbøyelig til å være enig i sannsynlighetsvurderingen av fuktigheten i kløfta. Dette forutsetter dog slipp av tilstrekkelig vann slik at vannspeilet i kløftebunnen opprettholdes. Etter vår vurdering bør minstevannføringen minimum være 5-persentilen.

En eventuell utbygging vil medføre tap av INON sone 2 på beskjedne 0,12 km². Strømsfjellet er, i likhet med Dagslått og Landseterfjellet, registret som friluftsområde. Bruken er begrenset til det lokale. Store deler av den berørte strekningen går i ei kløft, og begrenser således ferdsel langs elva. Mindre vann i bekkekløfta vil imidlertid redusere opplevelsen av det urørte naturområdet betraktelig.

Kommentar BoS:

Høringsuttalelsen summerer opp det som kommer fram i den biologiske mangfoldrapporten. Når det gjelder minstevannføring vil man jo generelt kunne si at mer vann er bedre for biologisk mangfold, men om det å øke minstevannføringen fra det som er foreslått i søknaden og til 5-persentilen vil gi en målbar effekt kan ifølge Ecofact ikke noe man kan si noe om uten omfattende forskning. Ecofact har foretatt en kvalifisert gjetning på bakgrunn av det som ble sett under befaringen og egen erfaring på området, og mener at den foreslåtte minstevannføringen vil være tilstrekkelig for å bevare biologisk mangfold i elva.

Helgeland Kraft

Nylig oppførte Lande transformatorstasjon er tilrettelagt med et eget felt for innmating fra Ådalen kraftverk. Produksjonskabel fra kraftverket til Lande transformatorstasjon er i utgangspunktet kraftverkseiers ansvar.

Kommentar BoS:

Bekk og Strøm er klar over at produksjonskabelen er kraftverkseiers ansvar og planlegger i forhold til dette.

Sametinget

Kjente forhold tilsier ikke at det er fare for at tiltakene kommer i konflikt med automatisk fredede samiske kulturminner. Samerådet minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, og forutsetter at om man under anleggsarbeidet kommer fram gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området vil arbeidet stanses og melding sendes til Sametinget omgående.

Kommentar BoS:

Bekk og Strøm er klar over hvilke plikter man har som utbygger og vil selvfølgelig forholde seg bokstavtro til gjeldende lover og regler, og pålagt varslingsplikt ved funn av mulige kulturminner.

Statens vegvesen

Vegvesenets interesser er knyttet til forhold som berører riks- og fylkesveier. På generelt grunnlag retter de oppmerksomheten mot:

Plassering av krafledninger må være utenfor vegens sikkerhetssone, avkjørselsforhold (nye eller endret bruk) må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad, og avkjørsler skal bygges og vedlikeholdes etter gjeldende retningslinjer. På aktuell strekning er fartsgrensen 80 km/t og dette gir siktkrav på 115 m i begge retninger, målt fra et punkt som er 0,5 over avkjørsel, 4 m fra vegkanten og til et punkt 1,1 m over vegplan. Byggegrenser langs riks- eller fylkesveger må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrenser langs offentlig veg i egen søknad dersom det blir aktuelt.

Vegvesenet forbeholder seg retten til å komme med ytterligere innspill senere i prosessen, og minner om at de gjerne bidrar i den videre prosessen om det dukker opp problemstillinger hvor de er berørt.

Kommentar BoS:

Bekk og Strøm vil følge opp de krav og retningslinjer som gjelder for bygging av stasjonsbygg og anleggelse av avkjørsler, og vil sørge for at alle formaliteter er i orden før bygging av anleggene igangsettes. Vi vil gå i dialog med Statens vegvesen når dette er nødvendig.

Nordland Fylkeskommune:

Fylkesrådet fremmer innsigelse til planene for Ådalen kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jf. reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6. Uavhengig av hvilke alternativ som velges kan tiltaket medføre negative konsekvenser for trekk og drivingslei av stor verdi for reindriftsinteressene, rødlistede arter og snauffjell. Det er ikke klart om avbøtende tiltak kan fjerne eller redusere konflikten for disse temaene. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 har derfor blitt lagt til grunn for vurdering av disse tema. Tiltaket trolig vil også få negative konsekvenser for den rødlistede arten gubbeskjegg (NT), skogsbekkeløft av middels verdi og landskap av stor verdi. Summen av de negative konsekvensene ved en utbygging vurderes som større enn de

positive. Det fremmes derfor innsigelse til planene for Ådalen kraftverk. Innsigelsen trekkes dersom tiltakshaver i samarbeid med reindriftsnæringen finner en løsning som sikrer at kraftverket ikke medfører permanente hindringer for trekk- og drivingslei. Videre må det dokumenteres at tiltaket ikke får negative konsekvenser for rødlistearter av typen VU. Det bes også om at tiltaket tilpasses slik at det ikke gir varige og irreversible skader på terreng og landskap i snauffjellet.

Kommentar BoS:

Når det gjelder reindrift og tilpassing av tiltaket slik at det ikke gir varige og irreversible skader på terreng og landskap vises det til kommentar gitt til høringsuttalelse fra Fylkesmannen.

Med hensyn til rødlistearter har BoS bedt Ecofact om hjelp til å gi et faglig godt svar på dette spørsmålet. Dette må imidlertid ettersendes da vi fikk høringsuttalelsen fra Fylkeskommunen tilsendt dagen før frist for høringsuttalelser gikk ut. Våre kommentarer til dette ettersendes så snart som mulig.»

Tilleggsopplysninger

Under befaringen av prosjektområdet ble det klart at det var en del uklarheter i konsesjonssøknaden. I etterkant av befaringen sendte søker derfor inn en revidert plan. Denne ble i epost av 29.9.2015 sendt på begrenset høring til høringspartene som deltok på befaringen i epost av 29.9.2015. Fra NVEs følge-epost gjengir vi følgende:

«Befaringen i juni avspeilet uklarheter i konsesjonssøknaden. Søker har nå sendt NVE en revidert plan og beskrivelse av prosjektet. Revidert plan inneholder endringer og opplysninger mtp. fremtidig masseuttak og landbruksveier, samt nye løsninger for rørtrasé og veier for å imøtekomme innspill fra reinbeitedistriktet. Det er også gjort endringer for inntaksplassering, bekkeoverføringer samt kraftstasjonsplassering. Søknaden som nå er vedlagt er oppdatert i henhold til de reviderte planene. Dette gjelder søknadens kapittel 2.2 vedrørende de tekniske planene samt hoveddatatabellen. Søker har vurdert en løsning med tunnel og boring, men kommet frem til at det blir for dyrt.»

Nordland fylkeskommune kommenterer den reviderte konsesjonssøknaden i tilleggsuttalelse av 19.11.2015. Det er konkludert med at de reviderte planene ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer fylkeskommunens innvendinger til prosjektet, og at de dermed opprettholder sin innsigelse av 13.5.2015.

Fylkesmannen i Nordland kommenterer de reviderte planene i brev av 30.10.2015. Fra tilleggsuttalelsen gjengir vi følgende:

«Tiltakshaver påpeker med den reviderte søknaden at rørgate og midlertidig vei skal sluttarronderes med tilbakeføring av vegetasjonsdekke for revegetering på slake skråninger slik at rein kan krysse trase uhindret. Det er positivt og bidrar til å redusere negative konsekvenser for reindrifta i driftsfasen. Utover dette kan vi ikke se at ny søknad med diverse justeringer medfører reduksjon i negative konsekvenser for reindrifta.

I vår uttalelse datert 10. april uttalte vi følgende: «Dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke hindrer reindriftas rett til å flytte rein, vil Fylkesmannen vurdere å trekke innsigelsen. Før det kan gis konsesjon til Ådalen kraftverk, må det foreligge en avklaring om at tiltaket ikke stenger reindriftas flyttleier midlertidig eller permanent, og saken må forelegges oss for ny

vurdering.» Også det reviderte forslaget innebærer en stenging av flyttlei i anleggsperioden, og det er derfor ikke grunnlag for å trekke innsigelsen.

(...)

Endret inntakspunkt er vurdert å gi de samme negative konsekvensene på vannmiljøet som det opprinnelig omsøkte inntaket. Hva gjelder masseuttak og planlagt atkomstvei, vil disse selvfølgelig medføre økt inngrep i naturen, og noe økt konsekvenser for naturmangfoldet. Spesielt vil atkomstveien (utbedring av kjørespor) gi større negative konsekvenser for de berørte våtmarksområdene.

(...)

Når det gjelder deponiområder, er Fylkesmannen kritisk til deponering i Slåsthola (område E) på grunn av nærheten til elva og avrenningsproblematikk. Våtmarksområdet på Krommen drenerer mot Barstadelva gjennom dette foreslåtte deponiområdet. Massene bør vurderes deponert ved andre mer egnede lokaliteter, eller fraktes ut av område for annen bruk. Område C vil bli liggende åpent til i et våtmarksområde. Her bør det stille krav om at evt. deponering eller mellomlagring trekkes unna de fuktige partiene.»

Søker har i e-post av 16.12.2015 videresendt en kommentar fra Biolog Geir Arnesen som tilsvaret til fylkeskommunens innsigelse. Vi gjengir følgende:

«Fylkesrådet i Nordland har fremmet innsigelse til kraftutbygging i Ådalen (Barstadelva), blant annet med begrunnelse i at det kan forekomme rødlistede arter klassifisert som VU (eller høyere) og at disse kan bli berørt. Innsigelsen kan frafalles hvis det dokumenteres at dette ikke er tilfelle.

I Ecofact sin utredning av konsekvenser for Ådalen kraftverk er det avgrenset en naturtype med verdi B. Lavarten gubbeskjegg (rødlistet NT) er påvist her, og det er antydning at det også kan finnes andre lavarter som for eksempel trådragg som er klassifisert som VU. Hensikten med formuleringen i rapporten var å antydning et relativt klart potensial for andre rødlistede arter knyttet til gammel skog og fuktig skog innenfor naturtypeområdet som er avgrenset. Vi vil presisere at det ikke er noen slike arter som lever i direkte tilknytning til elva. Dette kan imidlertid være snakk om ulike arter av samlegruppene knappenålslav, bladlav og busklav som vokser på trær. Disse kan ha ulike rødlistekategorier. Det kan også finnes rødlistede mosearter for eksempel innenfor slekta tvebladmose (Scapania) som vokser på død ved i flomsonen. Disse har mer direkte tilknytning til elveløpet.

Det er ikke mulig å dokumentere at slike arter ikke blir berørt av en eventuell utbygging. En kan få en god del mer informasjon om saken ved å gjøre en mer omfattende befaring av bekkeløfta som utelukkende fokuserer på de vanskelig tilgjengelige kløftesidene. En får da betydelig bedre oversikt over artsmangfoldet og en vesentlig bedre verdibegrunnelse for den avgrensede naturtypeforekomsten. Dette er en relativt krevende befaring på grunn av topografien, og bør gjøres av eksperter på de aktuelle organismegruppene. Men, selv etter en slik befaring kan en neppe avkrefte en mulig effekt da det uansett vil være mange miljøer som ikke er undersøkt på grunn av den bratte topografien.

Vår vurdering er basert på egen erfaring og samtaler med ulike eksperter på både lav og moser. I bratte skogsbekkeløfter som dette er topografien og vegetasjonen viktig for å opprettholde fuktighetsnivået. Det faktum at trærne ikke er hugget er også en helt avgjørende

faktor. Dette er skog som er så vanskelig tilgjengelig for hogst at den ikke blir tatt ut. Elva spiller en rolle som fuktighetsbærer, men de fleste mener at en rimelig minstevannføring i stor grad vil opprettholde miljøet i slike skogskløfter. Dette gjelder IKKE fossesprutsoner, fosseberg eller fosse-enger, men det er ingen slike i Ådalen. Når det gjelder mosearter på død flomved langs elva er kanskje dette den gruppen som er mest utsatt for kraftutbygging. Også her mener vi imidlertid at fortsatte flommer i elva og en god minstevannføring vil redusere negative effekter betydelig.

Konklusjonen vår er derfor at vi tror effekten på rødlistede arter i klassene VU og oppover i den gamle fuktige skogen vil være liten. Det er det som nevnt imidlertid ikke mulig å dokumentere.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 3,0 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 268 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 1,2 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår/sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 14 og 12 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 15 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 760 l/s og minste driftsvannføring 40 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 15 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 12 l/s resten av året/hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at ca. 79 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende ca. 280 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 15 l/s om sommeren og 12 l/s om vinteren, vil dette gi en restvannføring på ca. 53 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 34 dager i et middels vått år. I 66 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 86,2 l/s ved kraftstasjonen.

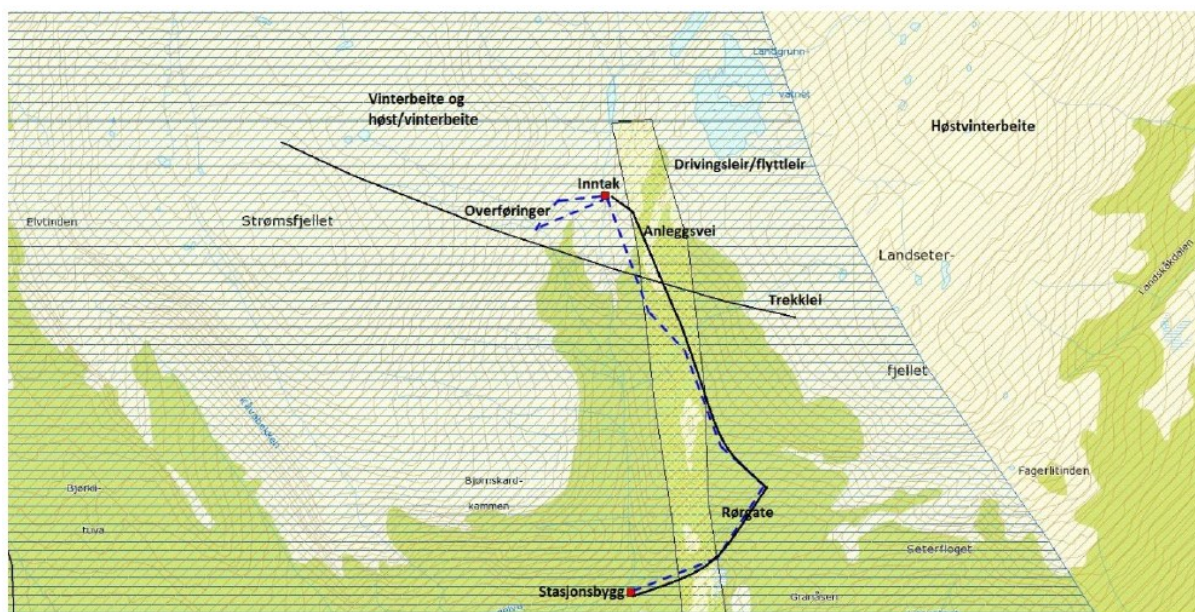
NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk, men at det likevel er noe overløp over inntaksdammen om sommeren. Resten av året vil slukeevnen frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

Produksjon og kostnader

Søker oppgir en produksjon på 5,1 GWh/år og en utbyggingskostnad på 23,45 millioner kroner. Dette gir en utbyggingspris på 4,6 kr/kWh. NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Reindrift

Tiltaket ligger innenfor Jillen Njaarke reinbeitedistrikt. Distriktet består av 5 siida-andeler og hadde et samlet reintall på 1813 rein i 2011. Distriktet benytter arealer nord og vest for Tosenfjorden. Tiltaksområdet benyttes som høst- og vinterbeite. Vinterbeiter er en minimumsfaktor for reinbeitedistriktet. Det går både trekk- og flyttlei gjennom tiltaksområdet. Området har stor verdi for reindrifta.

Figur 1- Reindriftas bruk av området. Figuren er hentet fra konsesjonssøknaden.

Både Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse mot prosjektet på grunn av negative konsekvenser for reindrifta.

Fylkesmannen mener at tiltaket både vil medføre arealbeslag og økt aktivitet i området. I henhold til reindriftslovens §22 er det ikke lov å stenge flyttleier, og Fylkesmannen påpeker at inntak og overføringer, rørgate og anleggsvei i denne saken vil komme i konflikt med både flytt- og trekklei. I anleggsperioden anser Fylkesmannen flyttleia som midlertidig stengt, mens de i driftsfasen er usikre på i hvilken grad den vil forringes av anleggsvei og rørgatetrasé. De vil vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke stenger reindriftnas flyttleier midlertidig eller permanent. Også fylkeskommunen uttaler at de kan vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltakshaver i samarbeid med reindriftnæringen finner en løsning som sikrer at kraftverket ikke medfører permanente hindringer for trekk- og flyttlei.

I etterkant av befaringen har søker kommet med en revidert utbyggingsplan, som blant annet innebærer flytting av inntak lenger opp i elven, justering av rørtrasé og veier for å imøtekomme innspillene fra høringspartene. Søker uttaler at de vil vurdere å bygge kraftverket veiløst eller med midlertidig vei, dersom dette vil redusere konflikten med reindrifta. De uttaler også at de vil tilpasse anleggsfasen til reindriftas bruk av flyttleia, og beskriver avbøtende tiltak knyttet til revegetering og arrondering.

Fylkeskommunen konkluderer med at de reviderte planene ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer deres innvendinger til prosjektet, og at de dermed opprettholder sin innsigelse. Heller ikke

Fylkesmannen velger å trekke sin innsigelse mot prosjektplanene. Fylkesmannen anser det som positivt at det i de reviderte planene er lagt fokus på at rørgate og midlertidig vei skal arronderes med tilbakeføring av vegetasjonsdekke for revegetering på slake skråninger slik at reinen kan krysse uhindret i driftsfasen. Utover dette kan de imidlertid ikke se at ny søknad med diverse justeringer medfører reduksjon i negative konsekvenser for reindrifta.

Det berørte reinbeitedistriktet deltok på befaring av influensområdet i juni 2015. I løpet av befaringen uttrykte de muntlig skepsis mot utbyggingsplanene. Flytting av inntaket lenger opp i elven vil ikke bedre prosjektet i særlig grad.

NVE mener det er klart at tiltaksområdet har stor verdi for reindrifta. Både trekklei, flyttlei og minimumsbeite vil bli berørt av etablering av overføringer og inntaksområde på fjellet, vannvei og eventuell anleggsvei. Vi merker oss imidlertid også forslag til avbøtende tiltak fra søker, samt at deler av rørgata vil bli lagt i eksisterende skogsvei.

Etter NVEs syn er de største konfliktene knyttet til anleggsperioden. Relativt store terrenginngrep vil medføre midlertidig beslag av et vegetert areal av vesentlig størrelse i Ådalen, og trekk- og flyttvei må anses som midlertidig stengt i anleggsperioden. Dersom anleggsperioden skal tilpasses reinsens bruk av området, vil den trolig også strekke seg over en lengre periode. Etter endt anleggstid vil traseen revegeteres. Vår vurdering er likevel at overføringer og nedgravd rørgate i dette terrenget, som også av søker selv beskrives som utfordrende, vil medføre store arealinngrep. Vi er også av den oppfatning at god og rask revegetering og istandsetting av området etter anleggsfasen vil vise seg svært krevende, og er i tvil om dette i tilstrekkelig grad lar seg gjennomføre slik at flyttleia kan opprettholde sin funksjon i fremtiden. NVE mener at arealinngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for reindrifta.

NVE er også av den oppfatning at en utbygging som omsøkt vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet, da tiltaket vil medføre arealbeslag i et område av stor verdi for reindrifta, og bygges i et område med minimumsbeite.

NVE legger i denne saken stor vekt på den høye verdien området har for temaet reindrift, og at både Fylkesmannen og fylkeskommunen fremmer og opprettholder sine innsigelser mot en utbygging av Ådalen kraftverk på grunn av negative konsekvenser for reindrifta. Forholdet til reindrift har vært viktig i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet for Ådalen kraftverk.

Landskap og friluftsliv

Tiltaksområdet ligger innenfor landskapsregion 25, *Fjordbygdene på Møre og i Trøndelag*, underregion 25.11 - *Tosen/Ursfjorden*.

Ifølge Landskapskartleggingen for Nordland (2014) er hoveddelen av tiltaket planlagt innenfor landskapsområdet *Fjellvatn-Storvatn*. Området beskrives som et åpent dallandskap med innsjøpreg og infrastruktur og er gitt *stor verdi*. Kraftverkets inntak og overføringer, øvre del av rørgata samt berørt nedbørfelt ligger i landskapsområdet *Landfjellklubben*. Området beskrives som et småkupert lavfjellandskap med urørt preg, av *under middels verdi*. Søknaden vurderer verdien for landskap i influensområdet til middels verdi, og middels negativ konsekvens ved en utbygging.

For temaet friluftsliv ligger prosjektområdet innenfor *Strømsfjellet* og *Landseterfjellet*. Begge delområder er registrert som friluftsområder i Friluftslivskartleggingen for Nordland. Prosjektområdet benyttes ifølge søknaden til jakt, bærplukking og noe fiske. Bruken av området til friluftsliv er i dag

beskjeden, og benyttes i stor grad av lokale brukere. Høringspartene syntes å være enige i denne beskrivelsen av området i friluftlivssammenheng.

Nordland fylkeskommune fremmer innsigelse mot prosjektet, blant annet på grunn av negative konsekvenser for landskap, hovedsakelig i øvre deler av tiltaksområdet. I sin vurdering av tiltaket konkluderer de med at en utbygging som omsøkt vil komme i direkte konflikt med føringene for temaet landskap i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, og dermed ikke kan tillates.

I *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland* står det at man for områder i snaufjellet ikke skal tillate utbygginger som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. Den øvre delen av tiltaksområdet til Ådalen kraftverk befinner seg innenfor det som i Landskapskartleggingen for Nordland beskrives som lavfjell med småkupert terreng. Landskapet er stort sett åpent med spredte forekomster av fjellbjørk. Inntak med to overføringer samt de første par hundre meterne av rørgata er planlagt i dette landskapsrommet. Det vil være behov for omfattende sprengingsarbeider ved etablering av rørgate fra bekkeinntakene og frem til hovedinntaket i Barstadelva, samt i øvre del av rørgatetraseen. NVE vurderer det slik at de tekniske installasjonene som er planlagt her trolig vil bli godt synlige i landskapet, og medføre omfattende og langvarige landskapssår. Vi er også av den oppfatning at inngrepenes størrelse kan ha betydning for verdien av flyttleia som går i området, jf. avsnitt foran om forholdet til reindrift.

Nedre deler av tiltaksområdet beskrives i Landskapskartleggingen i Nordland som et åpent dallandskap av stor verdi. Store deler av rørgatetraseen samt anleggsvei er planlagt i dette landskapsrommet, som av søker beskrives som med utfordrende topografi. NVE deler søkers oppfatning av dette området som krevende å etablere rørgate i, og er av den oppfatning at det også her vil bli store og synlige terrenginngrep.

I etterkant av befaringen av tiltaksområdet har søker fremmet en revidert plan for utbygging, hvor de har lagt vekt på å redusere de negative virkningene av prosjektet på landskapet, blant annet ved å minimere behovet for hogst og forsøke å unngå større skjæringer og fyllinger. Fylkeskommunen har tidligere uttalt at de vil vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltaket tilpasses slik at det ikke gir varige og irreversible skader på terreng og landskap i øvre del av tiltaksområdet. De mener imidlertid at de reviderte planene for bygging av Ådalen kraftverk ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer deres innsigelse.

Bilde 1 - Området for bekkeoverføringer på fjellet. Bildet er hentet fra konsesjonssøknaden.

Ådalen kraftverk er planlagt i landskapsområder med henholdsvis stor og under middels verdi. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende konsekvenser for landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes, og at de negative følgende ikke kan forsvares av en estimert kraftproduksjon på 5,1 GWh/år. Vi illegger negative konsekvenser for landskap stor vekt i konsesjonsspørsmålet.

Naturmangfold

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at biologisk mangfold innenfor influensområdet til Ådalen kraftverk har middels verdi. En utbygging som omsøkt vil medføre liten (mot middels) negativ konsekvens for biologisk mangfold.

Naturtyper

Det er avgrenset en skogsbekkekløft med regional verdi (B) mellom kote 115 og kote 300 innenfor influensområdet til Ådalen kraftverk. Under kartleggingen av kløfta ble det søkt etter viktige områder for lav og vedboende sopp der hvor det var mulig langs elva. Bekkekløfta er stort sett befart fra elvebunnen. Kun en begrenset andel av kløftesidene er befart fordi de ble ansett som for bratte og utilgjengelige. På tross av vanskeligheter med å dokumentere de bratte kløftesidene vurderer biologen som har utført registreringene at det er overveiende sannsynlig at bekkekløfta oppnår regional verdi (B). Det er påvist solide forekomster av gubbeskjegg (*nær truet*) i kløftas nedre del, og det anses som sannsynlig at arten er vanlig innover i kløfta. Gubbeskjegg er en signalart som indikerer at miljøet har høy luftfuktighet og at potensialet for andre arter av spesielt lav knyttet til lignende miljøer er tilstede. Det vokser noe eldre granskog i kløftesidene, og det er god tilgang på læger. Dette gir forhold for vedboende sopp, og det er flere rødlistede arter i denne gruppen som muligens vokser på læger i kløftesidene.

Bekkekløfta beskrives som skyggefull og fuktig i de trangeste delene. Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer likevel med at det fuktige miljøet ikke vil bli nevneverdig berørt av redusert vannføring i elven. Det forekommer trolig svært lav vannføring i elven om sommeren, og antas derfor at miljøene i kløfta er tilpasset en slik vannføring. Det finnes ingen fosserøyksoner eller ekstremfuktige skogsmiljøer som er avhengig av vann og sprut fra elven, og biomangfoldrapporten konkluderer med at det er topografien og alderen på skogen tilknyttet kløfta som skaper det verdifulle miljøet.

Arter

De tre pattedyrene brunbjørn, jerv og gaupe, alle rødlistet i kategori *truet*, er registrert i området rundt Ådalen. Det antas at artene bruker området sporadisk til matsøk. Oter (*sårbar*) er tidligere observert i elven, men elven antas å ha liten betydning for arten. Øvre del av influensområdet anses som brukbart for en begrenset populasjon av lirype (*nær truet*). Fossefall er ikke observert, men det er sannsynlig at arten finnes i tilknytning til elven. Verdien av elven som matkilde for fossefall vil trolig bli noe mindre ved en eventuell utbygging.

Det er registrert gubbeskjegg (*nær turt*) i tilknytning til skog med høy luftfuktighet innenfor bekkekløfta, og det er sannsynlig at det finnes flere rødlistede lavararter knyttet til det fuktige miljøet i kløfta. Blant annet er trådrag (*sårbar*) aktuell i tillegg til enkelte knappenålslav. Det er også sannsynlighet for forekomster av rødlistede vedboende sopp i de bratte delene av kløftesidene, da det er registrert en del læger i disse utilgjengelige områdene.

FNF Nordland stiller seg kritiske til å tillate nye inngrep ved manglende kunnskapsinnhenting om naturverdiene, i og med at deler av kløftesidene ikke ble befart. Fylkeskommunen vil vurdere å trekke sin innsigelse i saken, blant annet dersom det dokumenteres at tiltaket ikke får negative konsekvenser for potensielle rødlistede arter i bekkekløfta. Som tilsvar på fylkeskommunens krav om dokumentasjon, uttaler biologen som har undersøkt området at deres faglige vurdering er at effekten på rødlistede arter i den gamle fuktige skogen tilknyttet bekkekløfta vil være liten, men at det ikke er mulig å dokumentere dette. Fylkesmannen er noe usikker på konklusjonen i biomangfoldrapporten om at det fuktige miljøet i bekkekløfta ikke vil bli nevneverdig berørt av redusert vannføring i elven, men kan godta en utbygging dersom vannspeilet i kløftebunnen opprettholdes med tilstrekkelig minstevannføring.

NVE merker seg at en utbygging av Ådalen kraftverk vil berøre en bekkekløft av regional verdi, at det innenfor naturtypen er registrert en rødlistet lavart og at det regnes som sannsynlig at det finnes flere rødlistede lavararter og vedboende sopp knyttet til det fuktige miljøet og eldre granskog i kløftesidene. Vi merker oss også at miljøet i bekkekløfta trolig er tilpasset en lav vannføring, og at artene som lever her derfor trolig vil kunne tåle en utbygging som omsøkt. Dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket mener NVE likevel at det vil være av avgjørende betydning med slipp av en minstevannføring som i tilstrekkelig grad opprettholder fuktigheten og miljøet i kløfta.

Ifølge OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (2007) er bekkekløfter en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for. NVE behandler mange saker om utbygging av småkraftverk hvor bekkekløfter blir berørt, og er imidlertid også av det syn at det er viktig å bevare noen bekkekløfter urørte. Vår vurdering av den samlede belastningen på naturtypen bekkekløft følger i delkapittelet under om sakens forhold til naturmangfoldloven.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Ådalen kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, tilleggsundersøkelse og høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 5.1.2016. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Ådalen kraftverk finnes det en bekkekløft med regional verdi (B). Av rødlistede arter finnes gubbeskjegg og lirype (nær truet), brunbjørn, jerv og gaupe (alle truet), samt oter (sårbar). En eventuell utbygging av Barstadelva vil etter NVEs mening likevel ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt at det slippes minstevannføring fra inntaket hele året som i tilstrekkelig grad bidrar til å opprettholde forholdene for fuktighetskrevenne arter langs elven generelt og i bekkekløfta spesielt.

NVE har også sett påvirkningen fra Ådalen kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. En utbygging av Ådalen kraftverk vil berøre en naturtypelokalitet med bekkekløft av regional verdi. En utbygging vil også berøre livet i og rundt Barstadelva, og det eksisterer per i dag flere tilsvarende prosjekter i Brønnøy kommune som enten er i drift, under behandling eller som har fått konsesjon. I denne omgang har vi valgt å fokusere på kjente lokaliteter av naturtypen bekkekløfter i kommunen.

I Naturbase er det registrert to bekkekløfter i Brønnøy kommune, i Bulandsdalen og i Tverrråa i Tosdalen, begge med verdi A. Bekkekløfta i Tverrråa ligger på en strekning som har vært søkt utnyttet i Lille Tosdalen kraftverk. Det ble i forbindelse med NVEs samlede behandling av 7 søknader om bygging av småkraftverk i området gitt avslag til Lille Tosdalen kraftverk i 2010. Bekkekløfta i Bulandsdalen omfattes ikke av utbygde eller planlagte vannkraftverk.

Tverrråa kraftverk i Tverrråa i Tosbotn som fikk konsesjon i 2010 berører en naturtypelokalitet med bekkekløft med verdi B. Utbyggingen ble av NVE vurdert å ha begrensede negative konsekvenser for biologisk mangfold. Fjellaldselva kraftverk som fikk konsesjon i 2011 berører en bekkekløft med verdi C. I vedtaket mente NVE at naturverdiene i bekkekløfta ville bli ivaretatt på en tilfredsstillende måte gitt slipp av tilstrekkelig minstevannføring.

Dersom Bjørnåa kraftverk i Bjørnåa ytterst i Tosenfjorden får konsesjon vil to bekkekløfter med verdi B bli berørt. Det er i forbindelse med bekkekløftene registrert flere rødlistede arter i kategori *nær truet*. I likhet med lokaliteten i Barstadelva er det også her et potensiale for funn av ytterligere rødlistede lavarter på trær tilknyttet kløftemiljøet.

NVE er kjent med at det er registrert totalt 7 bekkekløftlokaliteter i Brønnøy kommune, derav to lokaliteter med verdi A, fire med verdi B og en med verdi C. Av disse er de to lokalitetene med verdi A i dag urørte. En lokalitet med verdi B og en med verdi C er per tidspunkt berørt av vannkraftutbygging. Tre lokaliteter med verdi B vil bli berørt dersom det gis konsesjon til henholdsvis Bjørnåa og Ådalen kraftverk.

Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Totalt sett vurderer NVE det slik at den samlede belastningen på kjente forekomster av naturtypen bekkekløft i Brønnøy kommune i dag er begrenset. Samtidig ser vi at sumvirkningene vil øke betraktelig dersom det gis konsesjon til både omsøkte Bjørnåa og Ådalen kraftverk. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken, men NVE legger disse betraktningene til den samlede vurderingen av fordeler og ulemper ved en eventuell utbygging av Ådalen kraftverk.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet i forhold til sakens omfang, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Ådalen kraftverk vil gi 5,1 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Ådalen kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Ådalen kraftverk vil gi negative konsekvenser for reindrift og landskap. En utbygging av Ådalen kraftverk vil medføre store arealinngrep i krevende terreng, og NVE mener at inngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for reindrifta. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende negative konsekvenser for reindrift og landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes.

NVE har også lagt noe vekt på hensynet til biologisk mangfold, men mener at dette kan avbøtes i større grad enn ulempene for reindrift og landskap. Vi merker oss at både Fylkesmannen og fylkeskommunen har fremmet innsigelse mot prosjektet. Etter NVEs vurdering kan ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Ådalen kraftverk forsvares av en estimert kraftproduksjon på 5,1 GWh/år.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Ådalen kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her. Grunnet NVEs avslag har det heller ikke vært holdt innsigelsesmøter med Fylkesmannen og fylkeskommunen i denne saken.